

Recreatieschap Rottemeren

Ontwikkelplan recreatie

Resultaten fase 1 - Gebiedsfoto huidige situatie

Inhoud

1	Inleiding en uitgangspunten	3
1.1	Inleiding	4
1.2	Uitgangspunten	4
2	Analyse van het aanbod	5
2.1	Inleiding	6
2.2	Recreatieve aanbodanalyse	7
3	Analyse van de vraag	19
3.1	Inleiding	20
3.2	Bezoekers aan de Rottemeren	20
3.3	Huidige leefstijlen bewoners Lansingerland, Zuidplas en Rotterdam	22
3.4	Bevolkingsontwikkeling regio Rottemeren en Rotterdam-Noord	23
4	SWOT-analyse	24
5	Conclusies en strategische uitgangspunten	28
5.1	Conclusies aanbodanalyse	29
5.2	Conclusies vraaganalyse	31
5.3	Strategische uitgangspunten	32
Bijlagen		34
A	Geraadpleegde bronnen	35
B	Trends en ontwikkelingen	36
C	Recreatie allochtonen	41
D	Leefstijlen	43
E	Vaarrecreatie	44
Colofon		46

Hoofdstuk 1

Inleiding en uitgangspunten

1.1 Inleiding

Deze rapportage bevat de 'gebiedsfoto van de Rottemeren' door de 'recreatieve bril' bekeken. Voor het definitieve ontwikkelplan wordt het deel recreatie samengevoegd met het deel landschap van Strootman Landschapsarchitecten.

In de voorliggende rapportage zijn de resultaten te vinden van de deskresearch en de gebiedsexcursies: de aanbodanalyse, de vraaganalyse en de belangrijkste conclusies daarvan, resulterend in een 'gebiedsfoto' van de Rottemeren en zijn deelgebieden. De foto's die zijn gebruikt in deze rapportage zijn gemaakt door LAgrou, tenzij anders is vermeld.

1.2 Uitgangspunten

De basis voor het recreatieve ontwikkelplan Rottemeren is het document 'Ruimte voor een groenblauwe toekomst, kader en koers voor recreatief landschapspark' van 12 december 2018.

In dit document staat een aantal inhoudelijke uitgangspunten dat belangrijk is voor het recreatieve programma. Deze uitgangspunten zijn:

- Bewegen en sport (actieve vormen van vrijetijdsbesteding) zijn uitgangspunt voor het recreatieve programma.
- De focus ligt op het Rottemerengebied.
- De openbaarheid van het Rottemerengebied moet blijven behouden.
- De doelgroepen van het Rottemerengebied zijn bewoners en regionale bezoekers. Regionale bezoekers komen primair voor de trekpleisters.
- Het recreatieve aanbod moet worden verbreed naar een jaarrond programma.
- Gezorgd moet worden voor een balans tussen enerzijds rustgebieden, anderzijds gebieden waar grote groepen bezoekers kunnen recreëren (druktegebieden) en er moeten verschillende sferen worden gecreëerd.
- De opvangcapaciteit van de polderkamers, clusters of deelgebieden wordt in deze fase van het ontwikkelplan niet bepaald, maar met het identificeren van de ontwikkelkansen wordt hierbij wel impliciet rekening gehouden.

- In deze fase van het ontwikkelplan is er (nog) geen verdienopgave.

Specifiek over het recreatieve aanbod staat er het volgende, dat van belang is voor de recreatieve programmering:

- Er zijn mogelijkheden om het gebied sterker te profileren als sportparadijs voor de regio waarbij de kwaliteit van nieuwe voorzieningen en een bijdrage aan het grotere geheel voorop staan.
- Nieuwe verblijfsaccommodatie is toegestaan mits kleinschalig en het iets toevoegt aan het gebied.
- Kunst en cultuur kan waarde toevoegen aan de landschapsbeleving.
- Evenementen verrijken het aanbod en zorgen dat er meer te beleven is, ook buiten het hoogseizoen.
- Een deel van de bestaande recreatieve voorzieningen kan een kwaliteitsslag gebruiken, mede gezien van het toenemende belang van recreatieve beleving.

Hoofdstuk 2

Analyse van het aanbod

2.1 Inleiding

De aanbodanalyse is gebaseerd op:

- diverse rapporten en plannen over het gebied, zoals het Definitief Ontwerp Lage Bergse Bos en De Rotte beweegt je;
- websites van samenwerkingsverband 'Ook dit is de Rotte' en Staatsbosbeheer;
- websites van de verschillende voorzieningen in het gebied;
- eigen waarnemingen van het gebied door LAGroup.

De Rottemeren is onderverdeeld in de volgende deelgebieden:

Deelgebieden linkeroever Rotte	Deelgebieden rechteroever Rotte
Lage Bergse Bos	Zevenhuizerplas
Hoge Bergse Bos	Eendragtspolder
Bleiswijkse Zoom	Tweemanspolder
Bleiswijkse Fles	
Klappolder	
Rotte als rivier	
Polder De Wilde Veenen	

Het recreatieve aanbod is ingedeeld in de volgende categorieën:

Bij de analyse van het aanbod is het aantal voorzieningen per categorie in kaart gebracht. De omvang van de afzonderlijke voorzieningen is niet geanalyseerd. Bij de beschrijving van het aanbod bij de verschillende deelgebieden noemen we voorbeelden van het aanbod; niet het complete aanbod.

Categorieën voorzieningen	Voorzieningen primair gericht op:
actief	sportieve en actieve bezigheden inclusief verhuur van fietsen
varen en water	activiteiten, actief of passief, op het water inclusief jachthavens en verhuur van boten
vermaak	speelparadijzen, kinderboerderijen, uitkijkpunten, wellness en evenemententerreinen
eten en drinken	restaurants, cafés, bars, accommodaties voor vergaderingen, feesten en partijen
kunst en cultuur	musea en galleries
natuur	natuurgebieden en natuurorganisaties
verblijf	hotels, b&b's en kampeerbedrijven
cultuurhistorie	oudheidskamers en historische musea, historische molens, bruggen, sluizen, gemalen en verlaten

Daarnaast is het recreatieve aanbod ingedeeld in aanbod met een lokale/regionale aantrekkingskracht en dat met een bovenregionale aantrekkingskracht gezien vanuit het perspectief van de recreant.

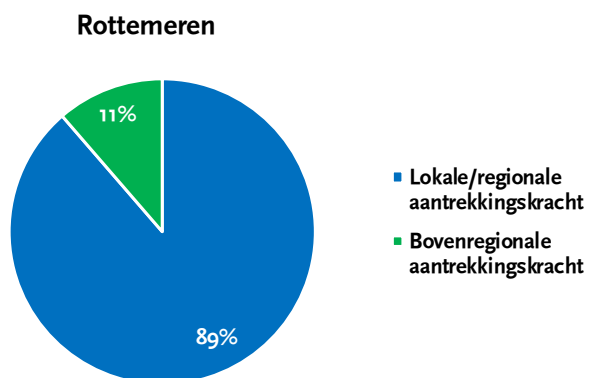
Aanbod met een bovenregionale aantrekkingskracht betreft aanbod dat de hoofdreden vormt voor het bezoek aan de Rottemeren. Het is onderscheidend aanbod en heeft geen vergelijkbare concurrentie in de nabije omgeving.

2.2 Recreatieve aanbodanalyse

In de onderscheiden deelgebieden van Rotterdam is het recreatieve aanbod als volgt verdeeld over de verschillende categorieën:

Rotterdam	Aantal
actief	21
eten en drinken	18
cultuurhistorie	15
natuur	15
varen en water	12
vermaak	12
verblijf	3
kunst en natuur	3
Totaal	99

Het overgrote deel van het recreatieve aanbod in de Rotterdam heeft een lokale of regionale aantrekkingskracht (86 van de 97 onderdelen van het aanbod¹):

Op de pagina's hierna wordt eerst voor de linkeroever en dan voor de rechteroever het aanbod in de verschillende deelgebieden weergegeven, gevolgd door Polder De Wilde Veenen.

¹ De twee evenemententerreinen zijn niet ingedeeld naar aantrekkingskracht. Dat wordt bepaald door de evenementen die op de terreinen plaatsvinden.

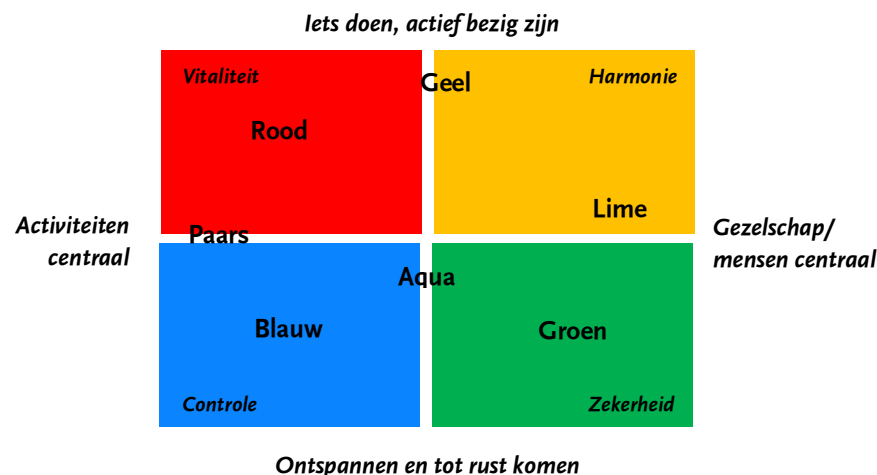
Intensieve en extensieve gebieden

In een aantal documenten wordt onderscheid gemaakt tussen *intensieve* en *extensieve* gebieden. Daarbij is niet gedefinieerd wat intensief en extensief is. Door de 'recreatieve bril' bekeken, definiëren we de gebieden als volgt:

- intensieve gebieden met een goede recreatieve infrastructuur (paden, voorzieningen) met een relatief hoge dichtheid die daardoor veel bezoekers trekken.
- extensieve gebieden met een veel lagere dichtheid aan recreatieve paden en voorzieningen; soms zelfs geheel zonder recreatieve voorzieningen. Een deel van deze gebieden is in agrarisch gebruik en daardoor open. Over het algemeen wordt de recreatieve beleving van deze gebieden als relatief saai gezien. Andere extensieve gebieden zijn natuurgebieden, zoals het Nessebos of het Plasdrasgebied (Eendragtspolder). Deze kennen ook een beperkte recreatieve infrastructuur, maar hebben qua natuur een hogere belevingswaarde.

Doelgroepen met focus op 'gezelschap en mens'

Kijkend naar de doelgroepen (in oude leefstijlen) voor de Rotterdam in totaliteit, dan valt op dat met name de rechterkwadranten van de leefstijlindeling worden bediend. Het zijn de leefstijlen lime, geel, aqua en groen. Dit zijn de kwadranten waarin het gezelschap en de mensen centraal staan, zowel ten aanzien van het samen iets doen en actief bezig zijn als het samen ontspannen en tot rust komen.

LINKEROEVER VAN DE ROTTE

Lage Berge Bos

Karakter (na realisering herinrichting) en identiteit

- Drie karakters:
 - De Bosrand: robuust bos dat het hele gebied omarmt;
 - Het Eilandenrijk: centraal in gebied met een sterk natuurlijk karakter, gebaseerd op het waterrijke bos (afgewisseld met hogere drogere delen);
 - Het Park: 'cultuurrijk' zich uitstrekkend van de woonbuurt tot de oevers van de waterpartij, inclusief de heuvel over de A16.
- Ook in het gebied ligt Hoekse Park West, een extensief gebied.

De identiteit van het Lage Bergse Bos kan worden samengevat in de woorden:

Parkachtig en bosrijk - beschut en besloten - natuur- en waterrijk - rustig - romantisch.

Recreatief aanbod

In het Lage Bergse Bos is een uitgebreid netwerk aan wandel-, fiets- en ruitersporen, een visvijver en hondenstrand. De totale omvang van het recreatieve aanbod bedraagt 9. Ze richten zich met name op vermaak (Speelpolder De Bergse Vallei, Miniatuur- en Modelbouwbaan en een Jeu de Boulesbaan) en horeca. De horecavoorzieningen zijn Familierestaurant Bergsche Plas (met 2 fluisterbootjes) en Lake House. Daarnaast is er een (verplaatste en vernieuwde) manege en twee molenstompen.

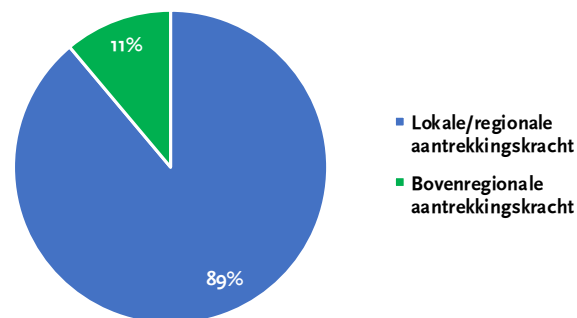
Lage Bergse Bos	Aantal
vermaak	3
eten en drinken	2
actief	1
cultuurhistorie	1
natuur	1
varen en water	1
kunst en cultuur	0
verblijf	0
Totaal	9

Met de herinrichting worden de volgende componenten toegevoegd:

- De Bosrand
 - educatieve functies, wandelroutes, blotevoetenpad en spelelementen
 - kleinschalig amfitheater
 - semimaatschappelijk centrum
- Het Park
 - recreatieve functies molenstomp zoals een stadswijngaard, stadsmoestuin, boomgaard of voedselbos met proeverij
 - uitbreiding van de speelvallei
 - doorvaarbare route en aanlegplaatsen voor kano's en fluisterboten
 - parkroute als hoofdwandelroute
 - twee bruggen
 - vogels als routebegeleiders
- Het Eilandenrijk
 - twee doorgaande voetpaden
 - aanlegsteigers
 - bijzonder vormgegeven objecten langs de route
 - belevingsobjecten zoals vlonderpaden, eilandjes, vogelkijktoren, trekvlot, faunatoren of zitbol met steiger
 - vogels als routebegeleiders

Slechts één voorziening, Lake House, heeft een bovenregionale aantrekkingskracht op bezoekers. Ook de voorzieningen die met de herinrichting van Lage Bergse Bos worden toegevoegd hebben primair een lokale aantrekkingskracht:

Lage Bergse Bos

Doelgroepen in oude leefstijlen

- Met name leefstijlen geel, groen, aqua en lime.
- Doelgroepen in oude leefstijlen na herinrichting in leefstijlen: blauw, paars en rood.

Doelgroepen naar activiteiten

Wandelaars, gezinnen met kinderen die kunnen klimmen, ravotten, bouwen en in het water spelen.

Hoge Bergse Bos

Karakter en identiteit

- Gevarieerd landschap van hoog en laag en met open en meer begroeide heuveltoppen, valleien en meren.
- Natuur- en broedgebied, vogelrijk met fazanten, torenvalken en buizerds etc.
- Landschapskunst (land-art objecten).
- Actief en sportief karakter (aanbod van Outdoor Valley).

De identiteit van Hoge Bergse Bos kan worden samengevat in de woorden:

Parkachtig – bosrijk – heuvelrijk – beschermt en besloten – dynamisch – levendig.

Recreatief aanbod

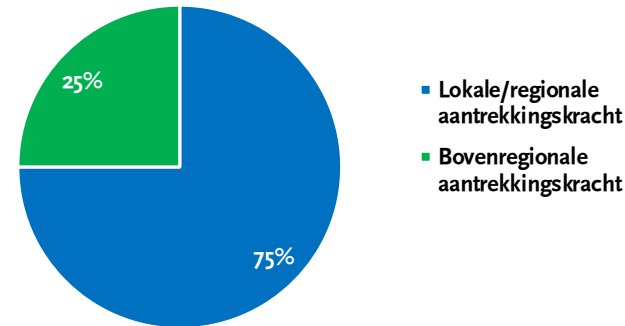
In het Hoge Bergse Bos zijn diverse wandel-, fiets- en mountainbikepaden. De totale omvang van het recreatieve aanbod bedraagt 20. De voorzieningen richten zich met name op sportieve en avontuurlijke outdooractiviteiten zoals een outdoor adventure centrum, een klimmuur, kanofaciliteiten, een skibaan en een golfbaan. Ook zijn er de Uitzichtpunten Bergschenhoek en Lührs (categorie vermaak). In het Hoge Bergse Bos ligt een evenemententerrein (Lansingerveld).

Verdeeld naar de verschillende categorieën ziet het recreatieve aanbod in het Hoge Bergse Bos er als volgt uit:

Hoge Bergse Bos	Aantal
actief	6
eten en drinken	3
kunst en cultuur	2
natuur	3
vermaak	3
varen en water	2
verblijf	1
cultuurhistorie	0
Totaal	20

Ruim een kwart van het recreatieve aanbod heeft bovenregionale aantrekkingskracht op bezoekers:

Hoge Bergse Bos

Voorzieningen met een bovenregionale aantrekkingskracht zijn bijvoorbeeld Outdoor Valley, klimcentrum Monte Cervino, Outdoor Valley Wintersport en Vidaa Island of Being.

Doelgroepen in oude leefstijlen

Met name leefstijlen geel, lime en aqua.

Doelgroepen naar activiteiten

Sporten en bewegen, vermaken

Bleiswijkse Zoom

Karakter en identiteit

- Een omgeving die een ontspannen sfeer ademt met een netwerk aan recreatieve paden met doorkijkjes naar de Rotte.
- De Rotte verbreedt hier tot de Rottemeren en biedt ruimte voor waterrecreatie.
- Parkachtig karakter.
- De bosbeplanting biedt beschutting voor de open velden en waterpartijen.

De identiteit van de Bleiswijkse Zoom kan worden samengevat in de woorden:

Waterrijk natuurgebied – rustig – ontspannen – weldadig – parkachtig

Recreatief aanbod

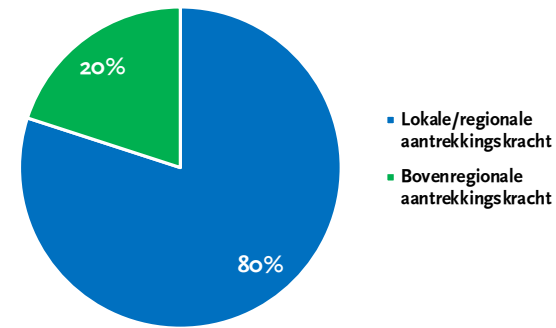
In de Bleiswijkse Zoom zijn diverse wandel-, fiets- en ruitersporen en er zijn strand- en vismogelijkheden. De totale omvang van het recreatieve aanbod bedraagt 15. De voorzieningen richten zich met name op vermaak, eten en drinken en actief:

Bleiswijkse Zoom	Aantal
vermaak	3
eten en drinken	3
actief	3
varen en water	2
cultuurhistorie	2
verblijf	1
natuur	1
kunst en cultuur	0
Totaal	15

Onder vermaak vallen Wellnessresort Elysium, Monkey Town Indoor Speelparadijs en Dierenweide 't Ezelsbruggetje. De voorzieningen die onder actief vallen zijn Manege Rottemeren en Sportstudio Workout. Er is één verblijfsaccommodatie in de Bleiswijkse Zoom.

Een vijfde van het recreatieve aanbod in de Bleiswijkse Zoom heeft een bovenlokale aantrekkingskracht:

Bleiswijkse Zoom

Voorzieningen met een (boven)regionale aantrekkingskracht zijn Wellnessresort Elysium, Monkey Town Indoor Speelparadijs en Retraiterie Rottemeren.

Doelgroepen naar oude leefstijlen

Met name leefstijlen geel, aqua en groen.

Doelgroepen naar activiteiten

- Gezinnen die op zoek zijn naar vermaak
- Rustzoekende recreant

Bleiswijkse Fles

Karakter en identiteit

- Het gebied is de 'groene' verbinding tussen de Rottemeren en Zoetermeer.
- Een plasdrasgebied met rietkragen, rijk aan watervogels, waaronder de ijsvogel en visdief.
- Het gebied heeft sinds 2012 een nieuwe inrichting, waarbij de nadruk is gelegd op natuur, maar het oogt nog enigszins kaal en leeg.
- Het is een extensief gebied.

De identiteit van de Bleiswijkse Fles kan worden samengevat in de woorden:

Natuurlijk – open – waterrijk – goed zicht op de Rotte.

Recreatief aanbod

Er zijn verschillende wandel- en fietspaden door de Bleiswijkse Fles. Ook is er een vlonderpad aangelegd door het plasdrasgebied. Als extensief gebied is er een zeer beperkt recreatief aanbod in de Bleiswijkse Fles. Wel zijn er twee kleinschalige jachthavens en een oude sluis, het Bleiswijkse Verlaat.

Bleiswijkse Fles	Aantal
varen en water	2
cultuurhistorie	1
natuur	1
actief	0
eten en drinken	0
kunst en cultuur	0
verblijf	0
vermaak	0
Totaal	4

Er is geen toeristisch aanbod met bovenregionale aantrekkingskracht in de Bleiswijkse Fles.

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van de Bleiswijkse Fles zijn niet bekend.

Doelgroepen naar activiteiten

- Actieve recreant die wil wandelen en fietsen.

Klappolder

Karakter en identiteit

De Klappolder is gelegen ten noorden van de A12 en ten zuiden van het gebied De Wilde Veenen. De Klappolder ligt aan de linkeroever van de Rotte tegen de bron van de Rotte aan. Het is een open agrarisch gebied.

De identiteit van het gebied kan worden samengevat in de woorden:

Open - agrarisch - omliggende steden en infrastructuur sterk aanwezig.

Recreatief aanbod

In de Klappolder staan twee molenstompen (cultuurhistorie), maar geen andere voorzieningen.

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van de Klappolder zijn niet bekend.

Doelgroepen naar activiteiten

Geen.

RECHTEROEVER VAN DE ROTTE

Zevenhuizerplas

Karakter en identiteit

- De Zevenhuizerplas is een zandwinningsplas met een hoge waterkwaliteit.
- Open gebied met mooie uitzichten en goed ontsloten randen.
- Stranden, natuuroevers en recreatieve functies rondom de waterplas.
- Stedelijk karakter waarin de skyline van Nesselande een belangrijke rol vervult.
- Moerasbos met populieren en natuureilanden aan de noordkant van de plas.
- Nessebos, een extensief gebied zuidwestelijk van de plas, met bos, water, moeras. Aan de noordkant van het Nessebos ligt een oude boomgaard, een bijenstal (Ambrosius Gilde) en het 'Welzijnsbos'.
- Rijk aan watervogels zoals de ijsvogel, aalscholver, reiger en allerlei rietvogels.

De identiteit van de Zevenhuizerplas kan worden samengevat in de woorden:

Stedelijk en natuurlijk – water(parel) – strand – open en besloten plekken – dynamiek en rust.

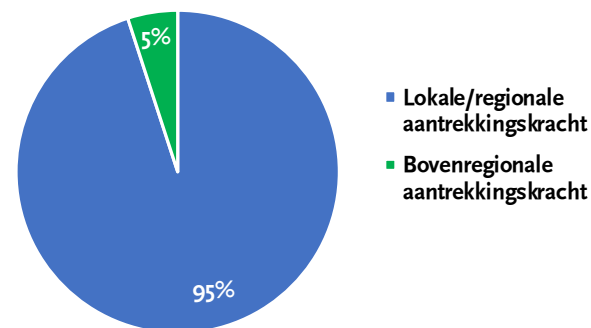
Recreatief aanbod

De totale omvang van het recreatieve aanbod in het gebied bedraagt 20. De voorzieningen zijn met name gericht op sport en sportieve activiteiten op het land en op/in het water, zoals beach- en andere buitensporten, bootcamp, tennis, bowling, padel, een skatepark en waterskiën. In het Nessebos is een natuurpad uitgezet.

Zevenhuizerplas	Aantal
actief	8
eten en drinken	5
natuur	5
varen en water	2
vermaak	0
verblijf	0
cultuurhistorie	0
kunst en cultuur	0
Totaal	20

Van het totale aanbod is er één voorziening met een bovenregionale uitstraling, Prjct 7 Cable Park:

Zevenhuizerplas

Doelgroepen in oude leefstijlen

Met name de leefstijlen geel, groen, lime, aqua en paars

Doelgroepen naar activiteiten:

- Sporten en bewegen, waaronder watersporten
- Waterrecreanten en strandbezoekers
- Wandelaars (in Nessebos)

Eendragtspolder

Karakter en identiteit

- Een polder- en waterrijk plasgebied (tevens waterbergingsgebied).
- Een vogelrijk gebied met onder andere de strandloper, heiligenibis en tureluur.
- Hennipgaarde, een extensief gebied, gelegen aan de noordkant van de Eendragtspolder met natuurakkers, een boomgaard, paddenpoel, bloemenranden en -akkers.
- De in 2013 geopende Willem-Alexander Baan is een modern vormgegeven topsportvoorziening voor roeisport.
- Het plasdrasgebied, naast de Willem-Alexander Baan, is een extensief gebied.

De identiteit van de Eendragtspolder kan worden samengevat in de woorden:

Open – water – natuurlijk – rauw – verlaten.

Recreatief aanbod

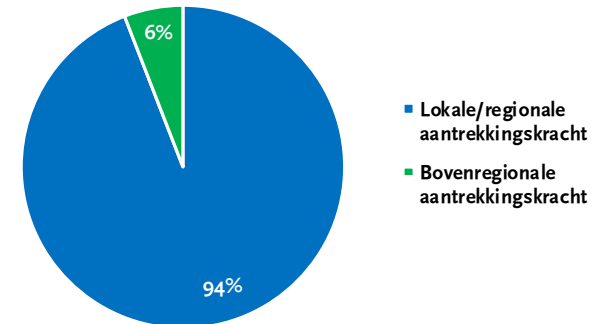
De Eendragtspolder is gericht op (top)sport en sportieve activiteiten, waaronder wedstrijden zowel op het water als op het land. Roeiers trekken hun baantjes op de Willem-Alexander Baan, die voldoet aan de internationale eisen van de wereldroeibond. Ook openwaterzwemmers, kanoërs, triatleten, hardlopers en wielrenners gebruiken de mogelijkheden van het gebied. De totale omvang van het recreatieve aanbod in de Eendragtspolder bedraagt 18. Ook is er een evenemententerrein.

Eendragtspolder	Aantal
varen en water	3
actief	3
vermaak	3
natuur	3
cultuurhistorie	3
eten en drinken	2
kunst en cultuur	1
verblijf	0
Totaal	18

² In Ontwikkelgids recreatiegebied Rottemeren zijn de deelgebieden Zevenhuizerplas en Eendragtspolder samen genomen.

Net als bij de Zevenhuizerplas is er in de Eendragtspolder maar één voorziening met een bovenregionale uitstraling, de Willem-Alexander Baan:

Eendragtspolder

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van de Eendragtspolder zijn dezelfde als die van de Zevenhuizerplas²: met name leefstijlen geel, groen, lime, aqua en paars.

Doelgroepen naar activiteiten

- Sporten en bewegen zoals roeien, hardlopen en wielrennen (fanatieke breedtesporters)
- Wedstrijdroeiers
- Natuur/vogelspotten

Tweemanspolder

Karakter en identiteit

- Een extensief gebied waar nog eeuwenoud veen bewaard is gebleven.
- Natuurreservaat Koorndolengat, een moerasveengebied met een rijke verscheidenheid aan watervogels, zoals reigers en aalschovers.
- In het gebied ligt een nog werkende molengang van vier molens.

De identiteit van de Tweemanspolder kan worden samengevat in de woorden:

Weids – cultuurhistorisch (molengang en droogmakerij) – sterke verbondenheid met Rotte en Ringvaart – A12 aanwezig.

Recreatief aanbod

Er is een sterke concentratie op cultuurhistorie, zoals de nog werkende molengang. Door Natuurbeschermingsvereniging Natuur- en Vogelwacht Rotta worden excursies door het Koorndolengat georganiseerd. Het is het enige beschermde natuurgebied in de Rottemeren.

Tweemanspolder	Aantal
cultuurhistorie	6
eten en drinken	2
verblijf	1
natuur	1
actief	0
kunst en cultuur	0
varen en water	0
vermaak	0
Totaal	10

De Tweemanspolder heeft momenteel geen voorzieningen met een bovenregionale aantrekkingskracht.

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van de Tweemanspolder zijn niet bekend.

Doelgroepen naar activiteiten

- Natuurliefhebber
- In cultuurhistorie geïnteresseerden

RIVIER DE ROTTE/NOORDELIJK VAN DE ROTTE

Rivier de Rotte

Karakter en identiteit

De eeuwenoude veenrivier de Rotte vormt de ruggengraat van het Rottemeregebied en loopt vanaf de bron in Polder De Wilde Veenen tot hartje Rotterdam. De rivier meandert door het landschap en contrasteert met de rechtlijnige polderstructuur van het aangrenzende land. De Rotte is breed bij de meren en smal in de andere delen. Het is een van de recreatieve hoofdaders in het waternetwerk van Zuid-Holland. De recreatie in het gebied is seizoensgebonden: tijdens een zomers hoogseizoen kan het zeer druk zijn; op koudere winterdagen daarentegen rustig. Het karakter van de rivier is landelijk en dorps in het buitengebied en stedelijk in Rotterdam. De stadsbewoners van Rotterdam hebben recreatieve mogelijkheden met dorpse sfeer binnen handbereik.

De identiteit van de rivier kan worden samengevat in de woorden:

Blauwe draad – Watertoegankelijk – Contrast – Liefelijk

Recreatief aanbod

Het recreatieve aanbod langs de Rotte is opgenomen bij de verschillende deelgebieden. Onder de vaarders wordt het plezier in het varen, de mooie omgeving en de rust het meest gewaardeerd aan de Rotte. Het merendeel van de waterrecreanten vaart met eigen boot (88%). Dat is een open boot/sloep, roeiboort/skiff of kleine kajuitboot.

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van rivier de Rotte zijn uitbundig geel, rustig groen en ingetogen aqua.

Doelgroepen naar activiteiten

- Waterrecreanten
- Watersporters
- Wandelaars en fietsers/wielrenners

Polder De Wilde Veenen

Karakter en identiteit

Polder De Wilde Veenen ligt ten noorden van de A12 en grenst aan de Klappolder en de Tweemanspolder. Polder De Wilde Veenen is de bron van de Rotte met de molen 'De Oorsprong' als markering. Het is een voormalig oud veenkussen waaruit diverse kleine waterlopen in de Rotte mondden.

De identiteit van het gebied kan worden samengevat in de woorden:

Open – landelijk – agrarisch – cultuurhistorisch (droogmakerij en molenstompen)
– omliggende steden en infrastructuur sterk aanwezig.

Recreatief aanbod

In Polder De Wilde Veenen staat Landgoed Land van Belofte, een vergader- en feestlocatie. Ook is er nog een aantal molenstompen aanwezig in het gebied.

De Wilde Veenen	Aantal
eten en drinken	1
cultuurhistorie	1
actief	0
kunst en cultuur	0
natuur	0
varen en water	0
verblijf	0
vermaak	0
Totaal	2

Polder De Wilde Veenen heeft geen bovenregionale voorzieningen.

Doelgroepen in oude leefstijlen

De leefstijlen van de bezoekers van Polder De Wilde Veenen zijn niet bekend.

Doelgroepen naar activiteiten

- Bezoekers Landgoed Land van Belofte.

Hoofdstuk 3

Analyse van de vraag

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de bezoekers van de Rottemeren aan de orde en de huidige leefstijlen van de bewoners uit de gemeenten Lansingerland, Zuidplas en Rotterdam. Tot slot brengen we in beeld welke bevolkingsgroei in dit gebied geprognosticeerd wordt.

In het kader van het ontwikkelplan is het niet mogelijk om specifiek aandacht te besteden aan de recreatiebehoefte en -wensen van recreanten met een niet-westerse herkomst. Relevant onderzoek hierover is niet beschikbaar. Het is wel bekend dat de culturen van niet-westerse allochtonen van elkaar verschillen, en dus ook hun behoeften en wensen ten aanzien van recreatie. Dit maakt maatwerkonderzoek nodig om zinvolle uitspraken te kunnen doen in het kader van dit ontwikkelplan.

3.2 Bezoekers aan de Rottemeren

In deze paragraaf geven we een beeld van de bezoekers aan de Rottemeren en zijn deelgebieden. Het gaat om aantallen en herkomst van de bezoekers, de bezoekfrequentie, -duur en -motief, hun waardering en verbeter suggesties.

Unieke bezoekers gebied	
Lage Bergse Bos	311.000
Hoge Bergse Bos	256.000
Bleiswijkse Zoom	221.000
Bleiswijkse Fles	121.000
<i>Totaal linkeroever</i>	<i>909.000</i>
Zevenhuizerplas	361.000
Zevenhuizerzoom	76.000
Eendragtspolder	126.000
<i>Totaal rechteroever</i>	<i>563.000</i>
Totaal Rottemeren	1.472.000

bron: Dagrecreatiemonitor Zuid-Holland 2013-2014

Het Rottemereengebied is in 2013/2014 goed voor bijna 1,5 miljoen unieke bezoekers

De Rottemeren met zijn diverse deelgebieden trok in de periode mei 2013 t/m april 2014 bijna 1,5 miljoen bezoekers. In dit onderzoek (dagrecreatiemonitor Zuid-Holland 2013-2014) zijn niet alle deelgebieden meegenomen die in het ontwikkelplan worden gehanteerd. De Zevenhuizerplas is met ruim 360.000

unieke bezoekers³ per jaar het meest populaire deelgebied. Het gebied dat het minst aantal bezoekers trekt is de Zevenhuizerzoom, dat deel uitmaakt van de Tweemanspolder. De linkeroever is qua recreatieve voorzieningen beter ontwikkeld en trekt 909.000 bezoekers. De rechteroever is goed voor 563.000 bezoekers.

Nabijheid bepalend bij bezoek deelgebieden Rottemeren

De afstand tot de deelgebieden is bepalend voor de herkomst van het bezoek. Het grootste aandeel van de bezoekers aan een deelgebied komt uit de meest nabijgelegen gemeente. Onderstaande tabel laat zien dat inwoners uit Lansingerland vooral de Bleiswijkse Zoom en de Bleiswijkse Fles bezoeken. Inwoners van de gemeente Zuidplas bezoeken vooral de Eendragtspolder. De Rotterdammers – en dan vooral de inwoners uit de stadsdelen die grenzen aan het Rottemereengebied – bezoeken vooral de Zevenhuizerplas, het Lage en het Hoge Bergse Bos en minder de Eendragtspolder.

Herkomst bezoek	Lage Bergse Bos	Hoge Bergse Bos	Bleiswijkse Zoom	Bleiswijkse Fles	Zevenhuizer-plas	Zevenhuizer-zoom	Eendragtspolder
Alphen aan den Rijn							
Lansingerland	12%	16%	60%	51%	3%	5%	13%
Pijnacker-Nootdorp							
Rotterdam*	70%	68%			75%		41%
Zoetermeer							
Zuidplas	2%	1%	1%	1%	6%	7%	35%
Overige	16%	15%	39%	48%	16%	88%	11%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
*Rotterdamse wijken							
Hillegersberg-Schiebroek	41%	21%					
Pr. Alexander		31%			65%		
Rotterdam overig	29%	16%			10%		
Totaal	70%	68%			75%		

bron: Vraaganalyse Recreatiegebieden Recreatieschap Rottemeren 2018 (cijfers uit Dagrecreatiemonitor Zuid-Holland 2013-2014)

³ Unieke bezoekers zijn bezoekers die het gebied een of meer keer hebben bezocht in de periode mei 2013 t/m april 2014.

Buitenstedelijke Rotte onder Rotterdammers populairder dan binnenstedelijke Rotte

In het Vrijtijdsonderzoek (VTO) 2015 van de gemeente Rotterdam is aan alle Rotterdammers gevraagd hoe vaak zij een bezoek brengen aan de Rotte. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de rivier ten noorden en ten zuiden van de A20. Vervolgens is gekeken naar de bezoekers aan het gebied, hun bezoekfrequentie, -motief en -duur en hun waardering en suggesties voor verbetering.

Bezoekfrequentie: een derde van de Rotterdammers bezoekt de buitenstedelijke Rotte en een kwart de binnenstedelijke Rotte

Een derde van de Rotterdammers bezoekt de buitenstedelijke Rotte (ten noorden van de A20) met een recreatief motief. Dus twee derde van de Rotterdammers komt nooit naar het gebied. Voor het stroomgebied van de binnenstedelijke Rotte (ten zuiden van de A20) geldt dat ruim een kwart van de Rotterdammers het gebied wel bezoekt en driekwart niet. Het lijkt erop dat niet afstand hier bepalend is, maar het karakter van het gebied. In onderstaande tabel staat de verdeling van de bezoekers naar bezoekfrequentie.

Verdeling bezoekers naar bezoekfrequentie	Buitenstedelijke Rotte	Binnenstedelijke Rotte
(Bijna) elke dag	9%	13%
Een paar keer per week	12%	12%
1-3 keer per maand	24%	19%
< 1 keer per maand	55%	57%
Totaal	100%	100%

Bezoekmotief: fietsen en wandelen langs de Rotte het meest belangrijk

Er zijn geen grote verschillen in bezoekmotief tussen de binnenstedelijke Rotte en het buitenstedelijke deel. Fietsen, genoemd door ruim een kwart van de bezoekers, is de meest genoemde activiteit is. Wandelen neemt in beide gebieden de tweede plaats in. Zwemmen, vissen en varen worden met 2% tot 6% van de bezoekers het minst genoemd.

Bezoekmotief	Buitenstedelijke Rotte	Binnenstedelijke Rotter
Fietsen langs de Rotte	28%	26%
Wandelen langs de Rotte	18%	15%
Genieten van uitzicht/naar boten kijken	11%	11%
Bezoek horeca langs de Rotte	11%	15%
Bezoek(ers) meenemen naar de Rotte	6%	8%
Hardlopen of skaten langs de Rotte	8%	8%
Bezoeken van evenement bij de Rotte	4%	7%
Zwemmen	3%	2%
Vissen	2%	2%
Varen met eigen boot	6%	4%

Bezoekduur: meer dan de helft van de bezoekers blijft 1 à 2 uur in het gebied

Vervolgens is gevraagd hoe lang een bezoek aan de Rotte gemiddeld duurt, zonder een onderscheid te maken tussen het gebied ten noorden en ten zuiden van de A20. 20% van de bezoekers geeft aan dat een bezoek gemiddeld korter dan een uur duurt. 55% van de bezoekers blijft één tot twee uur in het gebied en 25% blijft langer dan twee uur.

Waardering: buitenstedelijke Rotte wordt hoger gewaardeerd dan binnenstedelijke Rotte

De respondenten is ook gevraagd hun waardering te geven voor de Rotte als recreatiegebied, uitgedrukt in een rapportcijfer. De buitenstedelijke Rotte wordt gewaardeerd met een 7,5, terwijl de binnenstedelijke Rotte het rapportcijfer 6,6 krijgt.

Suggesties voor verbetering: ruim de helft van de bezoekers vindt dat er niets hoeft te veranderen

Aan de respondenten is gevraagd of zij suggesties hebben om de aantrekkelijkheid van de Rotte als recreatiegebied te verbeteren. Ruim de helft van de respondenten geeft voor beide delen van de Rotte aan dat er niets hoeft te veranderen. Verder geven de respondenten diverse suggesties, zie tabel hieronder. Alles overziend zijn

er slechts marginale verschillen in de suggesties die worden gedaan voor de beide delen van de Rotte.

Suggesties waardoor men de Rotte vaker zou bezoeken	Buitenstedelijke Rotte	Binnenstedelijke Rotte
Niets veranderen/weet niet/geen mening	58%	57%
Meer info over activiteiten op/langs Rotte	16%	18%
Meer natuur langs de Rotte	13%	16%
Meer activiteiten op of langs de Rotte	13%	15%
Meer bestemmingen langs de Rotte	12%	9%
Meer verblijfspoten langs de Rotte	11%	12%
Betere bereikbaarheid Rotte met OV	11%	10%
Betere routes langs de Rotte	8%	8%
Meer routes langs de Rotte	6%	7%
Betere routes naar de Rotte	6%	6%
Leenfietsen bij de Rotte	6%	6%
Meer routes naar de Rotte	5%	4%

3.3 Huidige leefstijlen bewoners Lansingerland, Zuidplas en Rotterdam

Ervan uitgaande dat het Rottemeregebied vooral gebruikt wordt en ook in de toekomst gebruikt zal worden door de inwoners van de omliggende gemeenten zijn in deze paragraaf de (nieuwe) leefstijlen per gemeente weergegeven.

Plezier-, rust- en stijlzoekers meest voorkomende leefstijlen in Rottemeregebied

De top drie leefstijlen in de gemeenten Lansingerland en Zuidplas zijn dezelfde, alleen de rangorde verschilt iets. Het zijn de stijl-, plezier en rustzoekers die het meeste voorkomen. Plezier- en rustzoekers komen ook in Rotterdam het meeste voor (respectievelijk op de 1e en 2e plek). Op de 3e plek staan in Rotterdam de avontuurzoekers, die in Lansingerland en Zuidplas het minst voorkomen. Kijkend naar alle inwoners van het Rottemeregebied, dan zijn de stijl-, plezier- en rustzoekers het sterkst vertegenwoordigd. Overall komen de avontuurzoekers op de 4e

plaats als gevolg van het grote aantal inwoners woonachtig in de gemeente Rotterdam.

Zuidplas		Lansingerland	
Aantal huishoudens	17.326	Aantal huishoudens	23.655
Leefstijlen		Leefstijlen	
Stijlzoekers	21%	Stijlzoekers	28%
Rustzoekers	17%	Plezierzoekers	16%
Plezierzoekers	17%	Rustzoekers	13%
Inzichtzoekers	14%	Inzichtzoekers	13%
Harmoniezoekers	13%	Harmoniezoekers	12%
Verbindingszoekers	13%	Verbindingszoekers	10%
Avontuurzoekers	7%	Avontuurzoekers	8%
Rotterdam		Rottemeregemeenten totaal	
Aantal huishoudens	324.614	Aantal huishoudens	365.595
Leefstijlen		Leefstijlen	
Plezierzoekers	26%	Plezierzoekers	25%
Rustzoekers	17%	Rustzoekers	17%
Avontuurzoekers	15%	Stijlzoekers	15%
Stijlzoekers	14%	Avontuurzoekers	14%
Verbindingszoekers	11%	Verbindingszoekers	11%
Harmoniezoekers	9%	Harmoniezoekers	10%
Inzichtzoekers	8%	Inzichtzoekers	9%

bron: www.leefstijlvinder.nl (d.d. 08-10-2019)

Nota bene

Ruim tien jaar geleden ontwikkelde Recron de zogenaamde Leisure Leefstijlen, een destijds nieuwe manier van een doelgroepsegmentatie waarbij ook wensen, motieven en interesses van Nederlanders een rol speelden. De technologische en mediaontwikkelingen in de laatste jaren maakten een aanscherping van deze stijlen nodig. In de zomer van 2018 zijn de nieuwe leefstijlen gelanceerd die ietwat afwijken van de 'oude' indeling naar kleuren. Dit heeft tot gevolg dat het in veel onderzoeksrapporten gebruikte kleurenmodel niet een-op-een vertaald kan worden naar de nieuwe leefstijlen.

3.4 Bevolkingsontwikkeling regio Rottemeren en Rotterdam-Noord

Bevolkingsgroei: +9% in de regio Rottemeren en +7% in Rotterdam-Noord

Ten opzichte van 2015 wordt voor de regio Rottemeren een bevolkingsgroei van 9% voorspeld in 2030 (zie tabel hierna). De gemeenten met de grootste bevolkingsgroei zijn Zuidplas (+28%), Lansingerland (+19%) en Pijnacker-Nootdorp (+15%).

Regio Rottemeren	2015	2030	Δ
Alphen aan den Rijn	73.100	74.900	2%
Gouda	74.700	83.600	11%
Lansingerland	58.900	72.600	19%
Pijnacker-Nootdorp	53.200	62.200	15%
Rotterdam	639.587	687.400	7%
Waddinxveen	26.600	28.000	5%
Zoetermeer	122.300	130.300	6%
Zuidplas	43.200	60.100	28%
Totaal	1.091.587	1.199.100	9%

bron: CBS Statline

De noordelijke wijken van Rotterdam laten in de komende jaren ook een forse groei in het aantal inwoners zien (zie tabel hierna). Overschie (+26%) en het Centrum (+19%) spelen daarbij de belangrijkste rol. Door de bevolkingsgroei zal de druk op de groene gebieden in en buiten de stad toenemen, evenals de behoefte aan groengebieden om te recreëren.

Rotterdam-Noord	2015	2030	Δ
Centrum	33.292	39.714	19%
Hillegersberg-Schiebroek	43.109	44.323	3%
Overschie	16.860	21.263	26%
Noord	51.133	52.779	3%
Pr. Alexander	94.711	96.288	2%
Kralingen-Crooswijk	51.243	56.136	10%
Totaal	290.348	310.503	7%

bron: Bevolkingsprognose Gemeente Rotterdam 2015-2030

Hoofdstuk 4

SWOT-analyse

In de SWOT-analyse staan de voornaamste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor recreatieve functies in het Rottemereengebied samengevat. De SWOT-analyse vormt de opmaat voor de uiteindelijke strategie voor het ontwikkelplan recreatie voor het gebied.

Voornaamste sterkten

Ligging

- Centraal gelegen in zuidvleugel van de Randstad met veel inwoners

Karakter

- Rivier de Rotte beeldbepalend en een recreatieve trekker
- Gebied landschappelijk behoorlijk afwisselend: polder, bos en water, rivier en meren, hoog en laag, natuur en agrarisch, intensief en extensief
- Deelgebieden met eigen identiteiten, zoals
 - Hoge Bergse Bos: ruig en sportief
 - Zevenhuizerplas: waterrecreatie
 - Lage Bergse Bos: gemoedelijke recreatie
- Zevenhuizerplas: hoge waterkwaliteit
- Continuïteit dijkroute langs de Rotte, aangename natuurlijke oevers, een soort panoramaroute

Aanbod en aantrekkelijkheid

- Recreatieve beleving groot met een relatief goede infrastructuur qua paden en voorzieningen voor verschillende doelgroepen
- Fietsbeleving goed; in grote delen van de Rottemeren beperkt autoverkeer
- Diversiteit in aanbod:
 - focus op aanbod met een lokale aantrekkingskracht
 - enkele sterke attracties met bovenregionale aantrekkingskracht (zoals Willem-Alexander Baan, Outdoor Valley, Prjct7 en Wellnessresort Elysium)
- Sterk aanbod op gebied van sportief en actief bezig zijn op land en op/langs het water

Voornaamste zwakten

Karakter

- Binnenstedelijke Rotte en buitenstedelijke Rotte geen visueel geheel, water enige verbinding (bij binnenstedelijke Rotte groene uitstraling grotendeels verloren, wegen gedomineerd door auto's)
- Aantal minder interessante delen (natuur, landschap, voorzieningen) zoals:
 - gebied bij en rondom de bron weinig bijzonder, nu alleen water, groen en molenstompen
 - Klappolder en Tweemanspolder ten noorden van de A12 die primair een agrarische functie hebben
- Willem-Alexanderbaan (Eendragtspolder) qua omgeving sober en leeg
- Entrees van deelgebieden niet goed herkenbaar: weinig verleiding tot bezoek

Aanbod en aantrekkelijkheid

- Aantal voorzieningen oogt gedateerd/niet meegegaan met de tijd
- Beperkt recreatief aanbod met een (boven)regionale aantrekkingskracht
- Cultuurhistorische aanbod voornamelijk een decorfunctie
- Te weinig samenhang deelgebieden routegebonden sporten en waterrecreatie
- Aantal vaarroutes (Rotte-Hollandse IJssel, Rotte-Zevenhuizerplas en centrum Rotterdam-bron Rotte) en voorzieningen voor waterrecreanten (aanlegplaatsen/steigers, sanitair en wachtsteigers bij bruggen)
- Openingstijden groot deel horeca beperkt (alleen van donderdag t/m zondag)
- Weinig slechtweervoorzieningen/beperkt aantrekkelijk buiten zomerseizoen
- Weinig verblijfsaccommodaties (echter begrijpelijk, gezien primair lokale aantrekkingskracht)

Bereikbaarheid en bewegwijzering

- Matige ontsluiting (ov, auto), ook van het evenemententerrein in de Eendragtspolder
- Overdaad aan bewegwijzering/onoverzichtelijk
- Beperkt aantal verbindingen tussen rechter- en linkeroever Rotte
- Langs de Rotte op bepaalde dagen en tijdstippen recreatieve druk

Voornaamste kansen

- Groei bevolking met name in gemeenten Lansingerland en Zuidplas
- Vergrijzing: toename vitale ouderen met toenemende behoefte aan recreatieve voorzieningen in de directe leefomgeving
- Groei bevolking van niet-westerse afkomst: deze bevolkingsgroep heeft andere behoeften en wensen ten aanzien van recreatie; deze kunnen verschillen per cultuur
- Grotere mobiliteit door elektrische fietsen
- Behoeft authenticiteit en kleinschaligheid
- Back to basic: intrinsiek genieten, detoxen van alledag
- Buiten is nieuwe binnen (behoeften aan bewegen en sporten)
- Stadsparken als *third places*: intensiever gebruik parken
- Grotere noodzaak van groene long in verband met aantasting luchtkwaliteit en toename hittestress (kader)
- Toenemende behoefte aan kleinschalige buitenevenementen (toenemende festivalisering)
- Maatschappelijk meer interesse voor ecologie, duurzaamheid, gezondheid (en gezonde leefomgeving)

Voornaamste bedreigingen

- Bevolkingsgroei omgeving zorgt voor toename drukte in Rotteimeren
- Grote en toenemende concurrentie op gebied van vrijetijd
- Consumenten verwenner en veeleisender
- Toenemende interesse in internet en gaming onder jongeren die minder geïnteresseerd zijn in natuur
- Door overprogrammering en te veel aan de hand genomen worden valt er niets meer te ontdekken
- Sluipverkeer door gebied
- Lage Bergse Bos: verbinding A16 --> gebied langjarig op de schop

Hoofdstuk 5

Conclusies en strategische uitgangspunten

5.1 Conclusies aanbodanalyse

De kansen die in dit hoofdstuk worden genoemd zijn onder andere afkomstig uit de expertsessie recreatie die is gehouden eind september.

Het Rottemerengebied, een gebalanceerd landschapspark

Qua recreatief aanbod en functies in het Rottemerengebied is sprake van een gebalanceerde situatie. De bezoeker vindt er een landelijke sfeer bij de bron van de Rotte en een stedelijk karakter aan de monding in Rotterdam. Het gebied is bosrijk én open met bijbehorende flora en fauna en biedt ruimte aan zowel land- als watersporten, en aan zowel 'vieze' sporten (outdoor, ruig) als 'schone' sporten (varen, roeien, wielrennen, etc.). Er zijn intensieve deelgebieden te vinden, maar ook extensieve gebieden. Dus er is ruimte voor plezier en vermaak, maar ook voor ontspanning en rust. Ook het waterrijkdom (rivier en plassen) geeft het gebied een eigen karakter.

Grote variëteit deelgebieden, met aanbod waar gezelschap/mens centraal staat

De Rottemeren bestaat uit verschillende deelgebieden die alle hun eigen karakter en identiteit kennen en die het gebied gevarieerd en aantrekkelijk maken. Sommige deelgebieden hebben een uitgebreid aanbod aan recreatieve voorzieningen, andere hebben slechts wandel- en/of fietspaden, maar geen recreatieve voorzieningen of programmering. Het overgrote deel van het aanbod heeft een lokale aantrekkingskracht en is minder aantrekkelijk in de wintermaanden.

Het recreatieve aanbod betreft vooral voorzieningen die zich richten op bezoekers, waarin het gezelschap en de mensen centraal staan, waarbij men gezamenlijk actief bezig is of gezamenlijk tot ontspanning en tot rust komt. Dat geldt met name voor de linkeroever. In de indeling volgens de oude leefstijlen zijn het de doelgroepen lime, geel, aqua en groen. Voor de rechteroever is er ook recreatief aanbod waar de activiteit centraal staat (Willem-Alexander Baan).

Mogelijke kansen voor creëren van entrees voor Rottemeren

Voor de lokale en andere bezoekers die de Rottemeren nog niet kennen, is niet duidelijk waar het gebied is gelegen. Centrale entrees op een aantal plekken kunnen dit verbeteren. Als entrees zijn onder andere genoemd:

- Westelijk van de Rotte: nabij boerderij Lansingerland, bij het Lage Bergse Bos, nabij de Reتراiterie Rottemeren, nabij restaurant Meerenbos, en bij de A12.
- Oostelijk van de Rotte: bij toegang van het Nessebos, bij kruising van Burgemeester Klinkhamerstraat met de Tweemanspolder, oostelijk van het plasdrasgebied en OV-station Nesselande.

Kleinschalige verblijfsaccommodaties als kans?

Alhoewel de Rottemeren voornamelijk een lokale aantrekkingskracht hebben, is kleinschalige verblijfsaccommodatie genoemd als kans voor het gebied. Randvoorwaarden daarbij zijn dat de accommodaties moeten aansluiten bij het karakter van het gebied en beleving moeten toevoegen. Dit kan worden gerealiseerd door één aantrekkelijk type (Rotte)huisje, waarbij variaties mogelijk zijn en dat op meerdere plekken te ontwikkelen. Op een gezamenlijk digitaal Rottemerenplatform zouden deze (Rotte)huisjes kunnen worden aangeboden en geboekt.

Linkeroever

Lage Bergse Bos na herinrichting klaar voor de toekomst

Het Lage Bergse Bos is een gebied met een rustige en natuurlijke uitstraling met veel bos en een enigszins romantische sfeer. Recent is gestart met de herinrichting van het Lage Bergse Bos waarbij het aanbod wat betreft educatie, recreatie op het land en aan het water wordt versterkt. Daarmee wordt het aanbod aan actieve vormen van vrijetijdsbesteding uitgebreid en aanbod ontwikkeld dat gedurende meerdere maanden van het jaar aantrekkelijk is. Het gebied wordt daarmee attractiever voor de huidige doelgroepen met de leefstijlen lime, geel, aqua en groen, en voor de nieuwe doelgroep, namelijk met de leefstijl rood, allen primair uit de directe regio komend. Na deze herinrichting is het Lage Bergse Bos klaar voor de toekomst.

Kansen

- Een extra brug over de Rotte voor fietsers en wandelaars kan het Lage en Hoge Bergse Bos met de overkant van de Rotte (Kinderboerderij De Blijde Wei en het Ommoordse Veld) verbinden.

Hoge Bergse Bos kansen voor versterking aanbod

Het Hoge Bergse Bos ademt adrenaline met de vele outdoor activiteiten en sportfaciliteiten. Het gebied heeft verschillende voorzieningen met een (boven)regionale aantrekkingskracht en een evenemententerrein en richt zich vooral op de doelgroepen met de leefstijl geel, lime en aqua: gezamenlijk actief bezig zijn.

Kansen

- In het gebied is mogelijk ruimte voor programmering, passend in het profiel van het Hoge Bergse Bos, zoals evenementen op het Lansingerveld.
- Binnen de grenzen van het huidige gebied lijkt er geen ruimte om nieuwe voorzieningen toe te voegen, mits Hoekse Park Oost beschikbaar komt voor recreatieve ontwikkeling.
- Een aantal ondernemers heeft interesse verblijfsaccommodaties te realiseren.
- Een extra brug over de Rotte voor fietsers, wandelaars en openbaar vervoer kan het Hoge Bergse Bos met de overkant van de Rotte (Nessebos en Zevenhuizerplas) verbinden.

Bleiswijkse Zoom: meer beleving water

De Bleiswijkse Zoom heeft een profiel van water, rust, gezondheid en wellness. De openheid van het water en beslotenheid van het bos is een aantrekkelijke combinatie. Het gebied heeft een aantal voorzieningen met een (boven)regionale aantrekkingskracht en richt zich op doelgroepen met de leefstijl geel, aqua en groen: gezamenlijk ontspannen en tot rust komen.

Kansen

- Vergroten beleving en toegankelijkheid water, zoals met aantrekkelijke pieren en vlonders met uitzicht en rustpunten.
- Kleinschalige verblijfsaccommodaties ten westen van de Rottedijk, waar de Rotte het breedst is. De Meerenbos en de Retraiterie hebben interesse in het ontwikkelen van verblijfsaccommodatie.

Bleiswijkse Fles: geef meer invulling aan het profiel

De Bleiswijkse Fles maakt nu nog een enigszins kale en lege indruk ondanks de buitenvoorzieningen die zijn gerealiseerd gericht op natuur. Het gebied richt zich primair op de doelgroepen in de leefstijlen lime, geel, aqua en groen, namelijk waar het gezelschap en de mensen centraal staan.

Kansen

- Voortbouwen op het profiel van natuur (open en waterrijk met vergezichten) meer zichtbaar te maken of in te vullen. Wat betreft kunst en cultuur zijn de plannen bij ons onbekend.

Klappolder in eerste instantie geen prioriteit

De Klappolder is een agrarisch en open gebied dat momenteel recreatief weinig aantrekkelijk is. De ligging ten noorden van de A12 maakt een bezoek aan de Klappolder vanuit het meer ontwikkelde deel van de Rottemeren in het zuiden ingewikkeld. De A12 is een fysieke én emotionele barrière.

Het Recreatieschap is voornemens een tweezijdig fietspad aan te leggen langs de oorsprong van de Rotte tussen Rottemeren en Bentwoud.

Omdat onduidelijk is wat de plannen zijn voor het gebied ten noorden van de A12, zien wij op moment hier geen kansen. De plannen van de zittende agrariërs zijn tevens onbekend.

Rechteroever

Zevenhuizerplas voor extensieve én intensieve recreatie

De Zevenhuizerplas is een voormalige zandwinningsplas met een hoge waterkwaliteit. Het gebied wordt grotendeels intensief gebruikt voor sportieve en recreatieve activiteiten op het land en op/in het water in een stedelijke setting. Delen van het gebied hebben een natuurlijk karakter zoals het Nessebos zuidwestelijk en het moerasbos in het noorden van de plas.

Kansen:

- Verbinding van de Zevenhuizerplas met het Hoge Bergse Bos voor waterrecreatie; echter, zonder het water met elkaar te verbinden: met een transportband over land.

- Het noordelijk deel van de plas kan verder worden ontwikkeld voor extensieve recreatie.

Eendragtspolder open en ruig met verschillende delen

De Eendragtspolder bestaat uit verschillende delen: het natuurgebied Hennipgaarde, het natuurgebied Plasdrasgebied, de Willem-Alexander Baan en de Rotte-oever. Voor natuurgebied Hennipgaarde ligt een plan voor ontwikkeling in het kader van natuur (educatie) en recreatie. De Eendragtspolder is een open en ruig aandoend polder- en waterrijk gebied dat is gericht op (top)sport en sportieve activiteiten. In het gebied ligt het evenemententerrein Eendragtspolder.

Kansen:

- Creëren van entrees naar het gebied is belangrijk voor vindbaarheid van de Eendragtspolder; mogelijke entrees bij kruising van Burgemeester Klinkhamerstraat met de Tweemanspolder en oostelijk van het plasdrasgebied.

Tweemanspolder

Een cultuurhistorisch gebied, met nog eeuwenoud veen en een nog werkende molengang van vier molens in het noorden, met een open en weids karakter. In het zuidwesten ligt natuurreservaat Koornmolengat. Het middengebied is agrarisch en recreatief niet aantrekkelijk. De ontwikkeling van de molengang als toeristische bezienswaardigheid heeft weinig tot geen potentie voor lokale en regionale bezoekers.

Kansen:

- Versterken beleefbaarheid van de Rotte en het polderlandschap.

Rivier de Rotte en noordelijk van de Rotte

Rivier de Rotte

De Rotte vormt de ruggengraat van het Rottemeregebied. De rivier meandert door het landschap en contrasteert met de rechtlijnige polderstructuur van het aangrenzende land. Het karakter is landelijk en dorps in het buitengebied en stedelijk in de stad Rotterdam.

Kansen:

- De Rotte is de Blauwe draad van het Rottemeregebied. Langs en op de rivier is het gebied in zijn volle lengte beleefbaar. Ook verbindt de rivier de verschillende deelgebieden met elkaar. Om deze functie in de fysieke ruimte nog beter te kunnen waarmaken, zou op een aantal plekken een brug moeten worden gerealiseerd om de oevers met elkaar te verbinden.
- Door het intensieve woningbouwprogramma in en rondom het Rottemeregebied zijn het behoud en de verdere ontwikkeling van het groen ten behoeve van natuur en recreatie in het gebied een must. Het autoluwe karakter van het gebied versterkt deze functie en moet worden behouden en waar mogelijk verder ontwikkeld in combinatie met het faciliteren van andere passende vervoersmiddelen. Op die manier kan het Rottemeregebied ook een rol spelen bij de vele actuele maatschappelijke vraagstukken ten aanzien van duurzaamheid, klimaat, gezond bewegen, buiten spelen en vele meer.

Polder De Wilde Veenen

In Polder De Wilde Veenen is de bron van rivier de Rotte gelegen. Op dit deel van de Rotte vindt geen waterrecreatie plaats. Het is een open en agrarisch gebied. Het recreatieschap is voornemens een tweezijdig fietspad aan te leggen langs de oorsprong van de Rotte tussen Rottemeren en Bentwoud. De A12 is een fysieke én emotionele barrière en doorsnijdt het Rottemeregebied.

Kansen:

- Nog niet bepaald.

5.2 Conclusies vraaganalyse

Deelgebieden met veel programma en deelgebieden met minder programma hebben beide bestaansrecht

De Zevenhuizerplas, het Lage Bergse Bos en het Hoge Bergse Bos zijn de deelgebieden die de meeste bezoekers trokken (periode 2013-2014). Dat betekent echter niet dat de deelgebieden met een beperkter recreatief programma, zoals de Eendragtspolder of de Bleiswijkse Fles, geen bezoekers hadden. Het lijkt erop dat gebieden met veel programma en gebieden met minder programma beide hun

'fans' hebben en daarmee dus bestaansrecht. Het versterken van het programma in gebieden waar nog niet zoveel te doen is, zal waarschijnlijk leiden tot een toename van het aantal bezoekers.

Animo voor minder gefrequenteerde gebieden zal toenemen

De deelgebieden die minder bezoekers trekken, zoals de Eendragtspolder, de Bleiswijkse Fles en de Zevenhuizer Zoom, zullen in de toekomst meer bezoekers ontvangen. Gezien de woningen die in de gemeenten Lansingerland en met name Zuidplas worden gebouwd en de rol die nabijheid speelt bij een bezoek aan groengebieden, kan dat bijna niet anders. Ook de meest noordelijke deelgebieden – Klappolder en Tweemanspolder – worden potentieel interessant voor bezoekers mits de recreatieve infrastructuur en eventueel ook programmering aantrekkelijker worden.

Tijd-ruimtebudgetten (en dus nabijheid) bepalend voor bezoek aan Rottemeren

Voor Rotterdammers lijkt het Rottemereengebied vooral als recreatiegebied te fungeren. Een gebied dat niet direct om de hoek ligt en daarom niet frequent wordt bezocht. Het overgrote deel van de Rotterdamse bezoekers gaf aan 1-3 keer per maand of zelfs minder dan 1 keer per maand te komen.

Toch blijven recreatiegebieden belangrijk. Ten eerste omdat zij complementair zijn aan de binnenstedelijke groengebieden, ten tweede omdat bij verdichting aan de randen van de recreatiegebieden deze delen een parkfunctie kunnen krijgen, en ten derde omdat uitbreiding en verbetering van het openbaar vervoer deze gebieden 'dichter bij' de stedelijke bevolking kunnen brengen. Daarnaast zijn inwoners uit Rotterdam niet de enige potentiële bezoekers. Voor inwoners van Lansingerland en Zuidplas liggen de Rottemeren een stuk dichterbij.

Meer voorzieningen en activiteiten voor stijlzoekers en avontuurzoekers

Kijken we naar de leefstijlen van de huidige inwoners van de drie gemeenten Lansingerland, Rotterdam en Zuidplas, dan komen de plezierzoekers, de rustzoekers en stijlzoekers het meest voor, gevolgd door de avontuurzoekers. De rustzoekers en de plezierzoekers (rechter helft van het kwadrantenmodel) hebben al een relatief goed recreatief aanbod, waaruit ze kunnen kiezen. Voor de stijl-

zoeker en de avontuurzoeker is het recreatief aanbod beperkt. Om deze leefstijlen beter te kunnen 'bedienen', zouden de aanvullende recreatieve voorzieningen en activiteiten zoveel mogelijk in het teken moeten staan van 'activiteiten centraal' (linker helft van het kwadrantenmodel).

5.3 Strategische uitgangspunten

We hebben een aantal strategische uitgangspunten opgesteld dat leidend is bij de uitwerking van het recreatief ontwikkelplan. Daarbij is tevens gebruik gemaakt van de uitgangspunten die zijn benoemd in het document 'Ruimte voor een groenblauwe toekomst, kader en koers voor recreatief landschapspark'.

Ten aanzien van de identiteit en het profiel

Karakters deelgebieden versterken

Teneinde de diversiteit van het recreatieve aanbod te vergroten, worden in het ontwikkelplan voorzieningen en activiteiten voorgesteld die de verschillen tussen de deelgebieden versterken. Daarmee worden het specifieke karakter en profiel van een deelgebied benadrukt, waarmee het meer onderscheidend en aantrekkelijker wordt. Dat betekent ook dat niet alle deelgebieden voor alle leefstijlen even aantrekkelijk zijn, maar wel dat voor elke leefstijl ergens passend aanbod te vinden is in de Rottemeren.

Contrast van rust- en druktegebieden waar mogelijk vergroten

Aansluitend op het vorige strategische uitgangspunt, het versterken van het karakter en profiel van de deelgebieden, wordt gezorgd voor een balans tussen rust- en druktegebieden. Niet in ieder deelgebied moet een uitgebreid recreatief aanbod komen waar grote groepen bezoekers kunnen recreëren. Er blijven deelgebieden die niet worden ontwikkeld of waar slechts een beperkt netwerk aan wandel-, fiets en/of ruitersporen is. De toekomstige woningbouw en de bevolkingsontwikkeling in de directe omgeving van de Rottemeren maakt dat de ruimte in de Rottemeren en het beleven ervan belangrijker en waardevoller wordt.

Ten aanzien van de doelgroepen

Focus op lokale en regionale gebruikers

Het Rottemerengebied ligt centraal in zuidvleugel van de Randstad en heeft een hoge bevolkingsdichtheid. Er is behoefte aan recreatiemogelijkheden in de nabijheid van de woonplek. Daarom richt de Rottemeren zich primair op de lokale en secundair op de regionale bezoekers.

Thuisbasis en op bezoek zijn, de Rottemeren biedt beide

In de Rottemeren komen enerzijds bezoekers die de deelgebieden kennen als hun broekzak; zij komen er vaak en hebben geen bewegwijzering nodig om de juiste paden, *short cuts* en mooie stukjes te vinden. De gebieden zijn hun achtertuin waar zij zich thuis voelen. Anderzijds komen er bezoekers die het gebied niet of nauwelijks kennen: zij volgen de hoofdroutes, stellen de bewegwijzering op prijs en zijn meer geïnteresseerd in de geijkte paden of bezoeken doelgericht een bestemming. Beide groepen bezoekers oriënteren zich verschillend in het gebied. De ene groep wil de *highlights* zien, de andere wil juist in de luwte genieten van voorzieningen of activiteiten. Bij het ontwikkelen van een passende recreatieve ontsluiting moet rekening worden gehouden met beide typen bezoekers.

Ten aanzien van het recreatieve aanbod

Bewegen en sport centraal

Actieve vormen van vrijetijdsbesteding staan centraal in het recreatieve ontwikkelplan voor de Rottemeren. Echter, er is ook ruimte voor rust en ontspanning, hetzij in voorzieningen (zoals Elysium Wellness resort) of in de natuur tijdens een wandel- of fietstocht door het gebied. Hierbij wordt ingespeeld op de behoeften van de diverse doelgroepen.

Spreiding in de tijd en ruimte

De huidige vraag en het huidige aanbod richten zich op het hoogseizoen en vooral in het weekend, en op een bepaald aantal plekken. In het recreatieve ontwikkelplan wordt ook aandacht besteed aan aanbod dat buiten het hoogseizoen en op andere

plekken aantrekkelijk is, mede in het licht van de te verwachten bevolkingstoename in de directe regio.

Bezoekers moeten aanleiding hebben om noordelijke deelgebieden te bezoeken

Polder De Wilde Veenen, de Klappolder en de Tweemanspolder zijn deelgebieden waar de recreatieve infrastructuur zeer beperkt is en geen recreatief aanbod is. De gebieden kenmerken zich door openheid, ruimte en leegte, en zijn deels in agrarisch gebruik. De Snelweg A12 is nooit ver weg, zowel akoestisch als visueel en vormt een barrière met de Rottemeren ten zuiden van de A12. Om bezoekers naar deze deelgebieden te trekken, moeten zij een aanleiding/rede hebben om er naar toe te gaan. Hiervoor is een trekker van formaat nodig, gecombineerd met een aantrekkelijker landschap of ten minste met aantrekkelijke routes die naar de trekker leiden. Dit is een ingewikkelde opgave die alleen op de lange termijn te realiseren is.

Stepping stones voor verbinding van natuurgebieden

In de Rottemeren bevindt zich een aantal natuurgebieden, zoals het Koornmolen-gat, het Plasdrasgebied, de Wyberties en de Hennipgaarde, die verspreid in het gebied liggen. Voor een betere beleving van de natuurgebieden in de Rottemeren zijn stepping stones nodig die deze natuurgebieden met elkaar verbinden of linken. Dit is niet alleen vanuit ecologisch oogpunt wenselijk, maar ook interessant voor recreanten die geïnteresseerd zijn in de natuur.

Eigentijds recreatief aanbod van hoge kwaliteit

De ambitie is om van de Rottemeren op termijn een eigentijds recreatief landschapspark te maken mede om in te spelen op het creëren van een groene long als tegenhanger van stedelijk wonen. Dat betekent dat ook het recreatieve aanbod eigentijds en van hoge kwaliteit (aantrekkelijk en verzorgd, en niet per se luxe en duur) moet zijn. Ook het huidige aanbod zal daarom regelmatig moeten investeren om aansluiting te vinden bij het landschapspark.

Bijlagen

Bijlage A

Geraadpleegde bronnen

- Ruimte voor een groenblauwe toekomst. Kader en koers voor recreatief landschapspark Rottemeren, Strootman Landschapsarchitecten, 10 december 2018
- Ontwikkelgids Recreatiegebied Rottemeren, LOLA landscape Architects en CITYFÖRSTER architecture + urbanism, april 2017
- Ontwikkelgids Rottemeren, LOLA landscape architects en Recreatieschap Rottemeren, december 2017
- Recreatieve vraag aanbodanalyse Rottemeren en Bentwoud, een gebiedsanalyse m.b.v. leefstijlen. Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, maart 2016
- Bijlage 3: beschrijvingen van het aanbod in de Rottemeren, onderdeel rapport 'Recreatieve vraag aanbodanalyse Rottemeren en Bentwoud', Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, maart 2016
- Vraaganalyse Recreatiegebieden Recreatieschap Rottemeren, SBB, juni 2018
- Bezoek en waardering van groen in en om Rotterdam, Gemeente Rotterdam, 2014
- Grote Groenonderzoek 2018, gemeente Amsterdam 2018, juni 2019
- Buurtgroen steeds belangrijker voor de Amsterdammer (beschouwende analyse van het Grote Groenonderzoek 2018), gemeente Amsterdam, juli 2019
- Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte, oktober 2017
- Omnibusenquête 2019, gemeente Rotterdam/Onderzoek en Business Intelligence, specifieke resultaten over groengebruik en waardering, juni 2019
- Bezoek en waardering stadsparken deel I, gemeente Rotterdam/Onderzoek en Business Intelligence, maart 2017
- Bezoek en waardering stadsparken deel II, gemeente Rotterdam/Onderzoek en Business Intelligence, december 2017
- Bezoek en waardering van groen in en om Rotterdam, 2014, gemeente Rotterdam/ Onderzoek en Business Intelligence, december 2014
- Marketing- en communicatieaanpak de Rotte en omliggende gebieden, Bureau Buhrs, juni 2017
- Marketing- en communicatieaanpak de Rotte en omliggende gebieden, bijlagen, Bureau Buhrs, juni 2017
- Trendrapport Toerisme, recreatie en vrijetijd 2018, PleasureWorld NRIT en CBS, oktober 2018
- Vrijetijdsonderzoek (VTO) 2015, gemeente Rotterdam: specifieke resultaten over de Rotte, 2016
- Concepten informatievoorzieningen landschapspark De Rotte, workshop 3 op 29 augustus 2019, Blom & Moors en Raakvlak
- De Rotte beweegt je, perspectief voor ondernemers en belanghebbenden, 2015
- Verkeersonderzoek Rottemeren, 2019
- Evenementenkader gemeente Zuidplas
- Visie Recreatie Zuidplas 2025
- Evenementenvisie 2018 – 2028: "Boeiend Lansingerland"
- Tabel met de geplande ontwikkeling woningvoorraad Lansingerland
- Woonvisie Rotterdam, koers 2030, agenda 2020, 15 december 2016
- Projectplan Evenementen in de Rottemeren (concept, versie 1.2), Staatsbosbeheer, 4 juli 2019
- De beweegvriendelijke stad, Urhahn, november 2017
- Vaarnetwerk Rotte, fase 2, bijeenkomst 14 oktober 2019, Recreatieschap Rottemeren en Staatsbosbeheer
- Samenvatting bijeenkomst Vaarnetwerk fase 2, Staatsbosbeheer, oktober 2019
- Resultaten enquête Vaarnetwerk Rotte, Recreatieschap Rottemeren, 2019
- Lage Bergse Bos, Definitief Ontwerp Kwaliteitsimpuls, Hosper, augustus 2019

Bijlage B

Trends en ontwikkelingen

Op basis van bestaande rapporten⁴ zetten we relevante trends en ontwikkelingen op een rij die van betekenis kunnen zijn voor de recreatie in het Rottemeregebied. Dit wordt aangevuld met relevante plannen en ontwikkelingen betreffende het Rottemeregebied en omgeving.

B1 Relevante trends en ontwikkelingen (macroniveau)

Demografie

Toename vergrijzing

In Nederland zal in de komende decennia de sterke vergrijzing doorzetten, wat een belangrijke toeristische doelgroep oplevert met een grote behoefte aan gezond leven en ruimte. Deze doelgroep is bovendien koopkrachtig en nog relatief vitaal.

Sociaal cultureel

Behoeftte aan face-to-face-ontmoetingen

Door de individualisering van de maatschappij neemt de behoefte aan face-to-face-ontmoetingen toe. Recreatie kan ontmoetingsplekken bieden en kan sociale betrokkenheid vergroten.

Behoeftte aan authenticiteit en kleinschaligheid

De vraag naar authentieke, bijzondere en vaak kleinschalige concepten lijkt te groeien onder de vrijetijdsconsument. Concepten die hierop inspelen zijn

bijvoorbeeld boomhutcampings (een uiting van Glamping , luxe en bijzondere varianten op de oude campings) en de plannen voor een park met 75 natuurlodges in de Oostvaardersplassen.

Ambachten en micro productie

Met name in de horeca wordt met nieuwe concepten, voor bijvoorbeeld micro brouwerijen en koken met door het restaurant zelf verbouwde producten, ingespeeld op de aandacht voor duurzaamheid, voor gezondheid en voor authenticiteit. Op veel plekken in Nederland verrijzen momenteel lokale kaas-makers, bierbrouwers, jeneverstokers enzovoort, waarbij regelmatig wordt gerefereerd aan oude historische producten, zoals verloren streekbieren of vergeten groenten.

Festivalisering

In het afgelopen decennium is het aantal festivals enorm toegenomen. Deze groei laat zich zien in alle geledingen van de festivalmarkt: kleinschalig en grootschalig, op leisure en op cultuur gerichte (en mengvormen), commerciële en niet-commerciële (soms ideële) festivals. De wildgroei aan festivals maakt overigens ook dat er overaanbod is aan festivals in bepaalde niches.

Buiten is het nieuwe binnen (via: sportnext)

Consumenten gaan weer meer buiten sporten. Dat is gezonder, afwisselender en door de opkomst van mobiele technologie ook leuker en inmiddels ook goed

⁴ O.a. op basis van gegevens CBS, NRIT (o.a. Toerisme en Recreatie in Cijfers), Planbureau voor de Leefomgeving, diverse websites

meetbaar. Dit betekent drukte in de stadsparken en bossen en meer urban sports. Ook is er meer sprake van bootcamps, van cross fit en begeleiding bij hardlopen. Hardlopen, wielrennen en skaten profiteren van deze trek naar buiten.

(Stads)parken en recreatiegebieden als *third space*

(Stads)parken uit de 19e eeuw zijn door veranderend gebruik stedelijke ruimtes geworden en maken deel uit van het stedelijke weefsel. Niet alleen door het gebruik ter plekke, maar ook omdat belangrijke verkeers-/fietsroutes door deze parken voeren. Daarbij is niet de hoeveelheid groen maar het programmeren van de ruimte maatgevend voor gebruik. Festivals, openluchttheater, hardlooptrainingen op z'n bootcamps, hondenuitlaatservice, barbecueën of met vrienden feest of verjaardag vieren: allemaal activiteiten die vandaag de dag in dergelijke parken plaatsvinden. Parken en de openbare ruimte fungeren inmiddels als *third place* en belangrijke ontmoetingsplek in de stad.

Serendipiteit, de kracht van de toevallige ontdekking

In de toeristisch-recreatieve sector gaat het vaak om het verleiden van klanten door een bijzondere beleving (experience) te bieden. Belangrijke eigenschappen van deze belevingen zijn dat ze mensen raken en (daardoor) memorabel zijn. Deze vorm van beleving is geregisseerd en consumenten moeten daar vaak voor betalen. De andere kant van de medaille is serendipiteit, het vinden van iets onverwachts en bruikbaar, terwijl de vinder op zoek was naar iets totaal anders. Ook dit kan mensen raken en is vaak nog bijzonderder omdat de beleving niet geënceneerd was. Serendipiteit wordt steeds schaarser en daardoor bijzonderder omdat in de huidige tijd weinig aan het toeval wordt overgelaten.

Krimpende tijd-ruimtebudgetten bepalend voor bezoek aan groengebieden

In het Grote Groenonderzoek 2018 van de gemeente Amsterdam zijn bewoners gevraagd naar hun gebruik van stadsparken, woonomgevingsgroen en van recreatiegebieden in de omgeving van Amsterdam. Hieruit wordt geconcludeerd dat door krimpende tijd-ruimtebudgetten de aanwezigheid van voorzieningen in de

nabijheid steeds belangrijker wordt. Dat blijkt uit toenemend gebruik van groenvoorzieningen in de stad. Ook blijkt dat een aantal activiteiten in parken licht afneemt. De onderzoekers veronderstellen dat de toegenomen drukte in parken sommige activiteiten verdringen. (...) Het verschil in gebruik van woonomgevingsgroen, parken en recreatiegebieden wordt scherper. De complementariteit van de verschillende groentypen komt hiermee nadrukkelijker in beeld.

Technologie

Elektrische fiets heeft sterke opmars doorgemaakt

In 2017 was de e-bike goed voor 31% van het aantal verkochte fietsen (2016: 29%); dit zijn circa 294.000 elektrische fietsen. Elektrische fietsen betekenen niet alleen voor ouderen een grotere mobiliteit en daarmee ook een groeiende deelname aan vrijetijdsactiviteiten; ook jongeren, jongvolwassenen en de groep tussen 35 en 55 jaar zal steeds meer gebruik maken van de e mobiliteit.

Ecologie

Aandacht voor duurzaamheid

Meer aandacht voor duurzaamheid: de vrijetijdsmarkt, zowel aanbieders als consumenten, heeft steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Hierbij ontstaat er vraag naar en aanbod van vrijetijdsconcepten waarbij ecologie en duurzaamheid een belangrijke rol spelen. Denk aan stadslandbouw, cradle-to-cradle vakantiehuizen (bijvoorbeeld GreenHuis met ecolodges op de Kabbelaarsbank in het Grevelingenmeer) en zelfpluktuinen. Andere voorbeelden zijn natuurspeeltuinen, boomkroonpaden en klimparken (die ook inspelen op de gestegen vraag naar avontuurlijk vermaak). Deze duurzaamheidstrend heeft ook zijn intrede gedaan bij (grootschalige) evenementen en in de waterrecreatiesector (elektrisch varen, de Blauwe Vlag⁵ voor jachthavens).

⁵ De Blauwe Vlag is een keurmerk voor schone en veilige jachthavens (en stranden)

B2 Plannen en initiatieven Rottemerengebied (micro-niveau)

Woningbouwprogramma's gemeenten Rottemeren

Woningbouwprogramma gemeente Zuidplas d.d. 8 november 2019

Zuidplas wil tot 2030 het aantal woningen met circa 6.500 laten toenemen (bron: gemeente Zuidplas). Momenteel wordt onderzocht of in de periode daarna het woningaanbod nog verder wordt uitgebreid met 2.000 tot 4.000 woningen.

Woningbouwprogramma gemeente Lansingerland d.d. begin oktober 2019

Aanpassen --> 7.800 tot 8.800 (opgave SL) is veel

Lansingerland heeft de ambitie om het aantal woningen tot en met 2030 met circa 6.500 woningen te laten toenemen.

Ontwikkeling woning-voorraad Lansingerland	01-01-19	Plan-capaciteit	Ambitie	Totale voorraad 2030	
				Aantal	% per kern
Bergschenhoek	7.052	2.977		10.029	42%
Berkel en Rodenrijs	11.840	2.328		14.168	20%
Bleiswijk	4.863	114		4.977	2%
Ambitie en studie			1.066	1.066	
Totaal	23.755	5.419	1.066	30.240	27%

Bron: gemeente Lansingerland

Woningbouwprogramma gemeente Rotterdam

Aanpassen --> 50.000 t/m 2030???

In de Woonvisie Rotterdam, koers naar 2030, agenda tot 2020 opgesteld in 2016, staat de geplande ontwikkeling van de Rotterdamse woningvoorraad tot 2030 aangegeven. Tussen 2016 en 2030 zal de woningvoorraad in het midden en hogere segment groeien met 36.000 woningen tot 168.000 woningen, Het betreft zowel nieuwbouw als transformatie van bestaande gebouwen. In het goedkopere segment zal de woningvoorraad afnemen met 20.000 tot 148.000 woningen. Dit

betreft een saldo van beperkte nieuwbouw, verruiming van het aantal woningen via de bestaande voorraad en een substantieel sloopprogramma. De totale netto groei in de periode tot 2030 in Rotterdam is relatief bescheiden, namelijk 16.000 woningen.

Ontwikkeling woning-voorraad Rotterdam	2014	2030	% verdeling in 2030	ontwikkeling 2014-2030
Goedkope woningen	167.600	148.000	47%	-12%
Middeldure en dure woningen	132.200	168.000	53%	27%
Totaal	299.800	316.000	100%	5%

Bron: Woonvisie Rotterdam: koers 2030, agenda 2020, 15 december 2016

Bewegwijzering en informatieborden

- Voor de bewegwijzering in de Rottemeren is een ontwerp gemaakt door Blom & Moors. Deze zal in 2020 worden gerealiseerd. Ook wordt een ontwerp gemaakt voor informatie-/markeringsborden in het gebied.
- De gemeente Rotterdam realiseert een nieuw fietspad voor verbinding van de stad met de Rottemeren.

Marketing

- Sinds begin 2018 wordt door 'Ook dit is de Rotte'⁶ gewerkt aan de marketing van de Rottemeren onder andere met behulp van de slogan ('Ook dit is de Rotte'), de website ookditisderotte.nl en een social media campagne.
- De gemeente Zuidplan heeft recent de campagne 'Watertuin van de Zuidelijke Randstad' gelanceerd inclusief een nieuwe website met als doel om de belevenis van de Zuidplas te vergroten en om meer bezoekers naar het gebied te trekken. Gemeente Zuidplan heeft de campagne 'Watertuin van de Zuidelijke Randstad' gelanceerd.
- Het jaar 2020 wordt 750 jaar Dam in de Rotte gevierd, waarvoor een projectleider wordt aangesteld die invulling gaat geven aan het jaar.

⁶ Een samenwerking tussen Recreatieschap Rottemeren, gemeente Rotterdam, Ondernemersvereniging Rottemeren en Stichting Plezierrivier de Rotte.

Evenemententerreinen

- Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht voor evenementen op de locaties Eendragtspolder en Lansingerveld (Hoge Bergse Bos). Dit resulteert in locatieprofielen waarin duidelijkheid wordt gegeven over typen evenement, voorzieningen, voorwaarden, vergunningen en toestemmingen en eventueel benodigde inrichtingsmaatregelen. Ook bieden de locatieprofielen helderheid aan omwonenden over welk soort evenementen met welke hinder door de overheid (recreatieschap en gemeente) kan worden toegestaan. Status: onderzoek in uitvoering.
- Het terrein in de Eendragtspolder is in het bestemmingsplan niet aangewezen als evenemententerrein. Op korte termijn kan een en ander geregeld worden via een omgevingsvergunning tijdelijk gebruik, waarvoor een ruimtelijke onderbouwing moet komen. Dit kan voor maximaal vijf jaar worden toegepast. Op termijn zal de gemeente het bestemmingsplan moeten aanpassen.
- Het terrein Lansingerveld is in het bestemmingsplan aangeduid als evenemententerrein. Het terrein bestaat al enige tientallen jaren en wordt sporadisch gebruikt voor kleinere en middelgrote evenementen. Het ligt op een puinstortheuvel tussen hogere bergen, waardoor het een besloten karakter heeft, maar waardoor het ook logistieke problemen kent.
- In 2018 en 2019 hebben op de locaties geen evenementen plaatsgevonden.
- Voor de locatie Eendragtspolder heeft de gemeenteraad van Zuidplas moties aangenomen om ten minste twee evenementen mogelijk te maken in 2020. Het recreatieschap is verantwoordelijk om het terrein fysiek geschikt te maken voor het evenement en hiervoor een gebruikstoestemming af te geven. De gemeente Zuidplas is verantwoordelijk voor de evenementenvergunningen en de aspecten van Ruimtelijke Ordening.
- Het evenemententerrein Lansingerveld is al langer een evenemententerrein. Echter, het voldoet net meer aan de huidige eisen. Door toenemende eisen aan veiligheid krimpt de capaciteit van het terrein. Deze is nu te beperkt om een rendabel evenement te organiseren. Er wordt nu onderzocht welke ingrepen nodig zijn om het terrein verantwoord te exploiteren en welke marktpositie dit terrein kan innemen.

Ideeën en initiatieven voor bezienswaardigheden, attracties en activiteiten

1. Gedenkbos. **Is dit een nieuw initiatief of bestaand? Waar ligt het/komt het te liggen? Status: het voorstel ? ligt bij SBB**
2. Creëren van een voedselbos in Lage Bergse Bos of elders in de Rottemeren. Status: in september 2019 staat een excursie gepland om Recreatieschap te informeren.
3. Het realiseren van een quadbaan bij Lake7. Status: binnenkort gesprek.
4. Het realiseren van een onderwaterpark in de Zevenhuizerplas ter hoogte van kavel Noordoever door duikvereniging NL-divers. Status: onbekend.
5. Het realiseren van het Land van Chabot (over kunstenaar Hendrik Chabot die jarenlang aan de Rotte woonde) op het Terbregseveld door het Observatorium. Status: onbekend.
6. Het realiseren van een uitkijktoren bij de skibaan in Hoge Bergse Bos en deze met een tokkelbaan verbinden met de Zevenhuizerplas. Status: onbekend.
7. Tijdelijke programmering van outdoor- en sportactiviteiten bij Crooswijkse Bocht door Woonstad en Stichting Plezierrivier. Status: een aantal ondernemers gaat binnenkort een start maken.
8. Plan voor de Rotte Kijkers van Observatorium en Studio Gridt (begeleiding door Gérard Steenbergen/Cultuurbaak). Status: betreffende wethouders zijn akkoord, gemeenten Lansingerland en Zuidplas zijn aangehaakt.

Ideeën en initiatieven voor verblijfsaccommodatie

9. Het mogelijk ombouwen van Recreatiepark De Koornmolen tot een participatiepark voor zorg en welzijn. Als het recreatiepark blijft, is modernisering nodig. Status: Recreatieschap en gemeente Zuidplas gaan dit bespreken.
10. Het realiseren van 20 kamers bij Lake7. Status: binnenkort gesprek.
11. Het realiseren van verblijfsaccommodatie in sloepboten door Lake7. Status: opgenomen in toekomstplan Lake7.
12. Art Gallery Artihove wil hotelkamers realiseren. Status: Naar Artihove gecommuniceerd dat het niet past in Kader en Koersnota.

Infrastructurele ideeën en initiatieven

13. Het realiseren van een surfoever, clubhuis en parkeervoorziening aan de Zevenhuizerplas ter hoogte van kavel Noordoever. Status: onbekend.
14. Het realiseren van hubs (outdoor stations) langs de Rotte. Onlangs is een (voorlopig tijdelijke) grote steiger bij de Crooswijkse bocht aangelegd. Andere mogelijke locatie is Station Noord. Status: binnenkort gesprek over concept outdoor stations.
15. Nieuw leven inblazen van de CroosBoot. Status: onbekend.
16. Het realiseren van Peddel en Pedaal, verhuur van boot en fiets met verschillende opstap- en overstapplaatsen langs de Rotte van bron tot dam. Status: onbekend.
17. Het uitbreiden van het MTB/parcours bij voorkeur door alle deelgebieden als aanvulling op het huidige vrij moeilijke parcours in het Hoge Bergse Bos. Status: onbekend.
18. Parkeren nabij Nessebos in combinatie met een stopplaats voor ov-bus. Status: onbekend.
19. Idee voor het realiseren van een Rotte-lijn met toeristisch karakter inclusief gids en hop-on/hop-off faciliteiten. Status: onbekend.

Overige ideeën en initiatieven

20. Het realiseren van een hondenschool. Status: onbekend.

Bijlage C

Recreatie allochtonen

Recreatief gedrag autochtonen versus allochtonen (alleen Rotterdammers)

(bron: Recreatief stadsbezoek door Rotterdammers, 2011)

Duur laatste bezoek in %	tot 2 uur	2-4 uur	4-6 uur	6 tot 8 uur	meer dan 8 uur
Autochtoon	26	48	18	5	3
Westerse allochtoon	32	45	18	4	2
Niet-westerse allochtoon	29	45	14	5	7

Frequentie in %	1-10 keer	11-25 keer	26-50 keer	meer dan 50 keer
Autochtoon	40	24	18	19
Westerse allochtoon	39	25	17	18
Niet-westerse allochtoon	56	16	15	13

Type vrijetijdsactiviteit in %	wandelen	sport
Autochtoon	20	11
Westerse allochtoon	35	8
Niet-westerse allochtoon	45	11

Uitgaven in %	€ 0-24	€ 25-49	€ 50-99	meer dan € 100
Autochtoon	41	22	21	16
Westerse allochtoon	44	21	18	17
Niet-westerse allochtoon	45	19	19	17

Kleurrijk groen, Onderzoek onder allochtonen van Turkse en Chinese afkomst

(groepsinterviews en enquêtes), 2015

- Er zijn aanzienlijke verschillen in recreatief gedrag en natuurbeelden tussen en binnen etnische groepen. Scheer allochtonen niet over een kam en vermijd de term allochtoon. Die term is stigmatiserend en werkt averechts.
- 20% van de Chinese Nederlanders bezocht in de drie maanden voorafgaand aan de enquête bossen, heide, akkers, weiden of andere groene gebieden buiten de stad tegenover 40% van de Turkse Nederlanders en 40% van de autochtone Nederlanders.
- Turkse Nederlanders bezochten groene gebieden buiten de stad minder vaak dan autochtone Nederlander, maar de parken in de stad juist vaker. Chinese Nederlanders kwamen daar weinig. Jongeren van Turkse afkomst trokken relatief vaak in grote groepen het groen in, jongeren van Chinese afkomst deden dat juist vaker individueel dan autochtonen.
- Initiatieven gericht op jongeren in het algemeen kunnen ook jongvolwassenen van diverse culturele komaf aantrekken. Niemand is alleen maar allochtoon of autochtoon; ze zijn ook jongere, vrouw, man, student, werknemer of natuurliefhebber. Inderdaad gaven de jongeren aan dat meerdere 'identiteiten' van invloed zijn op hoe ze recreëren (zoals 'natuurliefhebber' of 'zeiler'). Deze frequente bezoekers waren er zowel onder de autochtone jongeren als onder de jongeren van Turkse en Chinese komaf. Jongvolwassenen die niet zo vaak het groen in trokken, vonden natuur wel belangrijk maar hadden door hun drukke leven weinig tijd om eropuit te gaan of vonden een boswandeling minder bij hun leeftijd passen. Als ze de groene ruimte bezochten dan deden ze dat meestal om te sporten of om met vrienden in het park te hangen. Etniciteit

speelde daarnaast vooral voor Turkse en in mindere mate voor Chinese Nederlanders een rol in hoe ze buiten recreëren.

- Uit het onderzoek blijkt verder dat er draagvlak is voor natuurbescherming in alle etnische groepen, maar dat wat er onder verstaan wordt verschilt:
 - Autochtone jongeren bleken het begrip natuur het meest streng af te bakenen. Zij beschouwden beschermde Nederlandse gebieden buiten de stad zoals heide en bossen gemiddeld als minder natuurlijk dan Turkse en Chinese Nederlanders.
 - Chinese Nederlanders hadden het meest brede beeld van natuur; zij beschouwden binnenstedelijk groen gemiddeld als meer natuurlijk dan Turkse en autochtone Nederlanders.
- Natuur werd door bijna iedereen gewaardeerd: 65% van de respondenten vond het (erg) belangrijk om natuur te beschermen en slechts 8% vond dit (erg) onbelangrijk. Van de respondenten van Turkse komaf vond zelfs meer dan 90% het (erg) belangrijk om natuur te beschermen.

Bijlage D

Leefstijlen

De Leisure Leefstijlen die Recron ongeveer tien jaar geleden heeft ontwikkeld, zijn in juli 2018 herzien en verder aangescherpt. De vernieuwde leefstijlen vervangen de oude kleuren-leefstijlen en zullen bij het ontwikkelplan recreatie worden toegepast. De zeven vernieuwde leefstijlen zijn de volgende:

Avontuurzoekers

Deze avontuurlijke en creatieve recreanten doen lekker hun eigen ding. Ze zijn voor veel in, zolang het een nieuwe ervaring is of bijdraagt aan hun zelfontwikkeling. Ruimdenkendheid is de karaktertrek van de Avontuurzoeker.

Inzichtzoekers

Inspirerende en rustige activiteiten zijn het domein van deze groep. De over het algemeen iets oudere Inspiratiezoeker heeft weer tijd voor zijn interesses én wil blijven meedoen in de wereld. Dingen leren en ervaren, willen ze, in de natuur en met culturele activiteiten. Het liefst alleen, of in klein gezelschap.

Harmoniezoekers

Bij deze groep draait het om één woord: gezellig. Vrije tijd is tijd die ze dan ook graag met hun gezin, familie of vrienden doorbrengen. En ze zijn pas echt blij, als iedereen in het gezelschap tevreden is. Lekker winkelen, een pretpark bezoeken of juist ontspannen in de sauna; de combinatie van gezelligheid en rustig aan doen past perfect bij deze groep.

Rustzoekers

Deze doelgroep houdt recreatie letterlijk en figuurlijk graag dichtbij huis. Lekker in Nederland blijven ze, het hoeft allemaal niet zo gek voor de Rustzoekers.

Plezierzoekers

Van attractiepark tot festivals; plezier hebben, dat is recreëren voor deze groep. Gekke dingen doen en vermaakt worden. Feesten, de hort op met een groep vrienden, daar maak je ze gelukkig mee.

Stijlzoekers

Het zijn zelfverzekerde en doelgerichte recreanten. Harde werkers met ambitie en ondernemingsdrift treffen we hier vaak onder. Wellnesscenters, een sportwedstrijd bezoeken of slapen in een mooi hotel; dat is de wereld van deze groep.

Verbindingszoekers

Er zijn voor elkaar, dat is niet meer dan normaal voor de Verbindingszoekers. In hun vrije tijd zetten zij zich daarom graag in voor anderen, met vrijwilligerswerk of in een vereniging.

Bijlage E

Vaarrecreatie

Resultaten enquête onder 426 respondenten over het Vaarnetwerk Rotte, d.d. onbekend

Algemeen:

- Merendeel respondenten is tussen 45 en 65 jaar (circa 60%).
- Onder de vaarders wordt het plezier in het varen, de mooie omgeving en de rust het meest gewaardeerd.
- Merendeel vaart met eigen boot (88%). Het meest gebruikte type vaartuig is open boot/sloep met verbrandingsmotor (35%), roeiboot/skiff (16%) en kleine kajuitboot (13%).
- 56% vaart meer dan tien maal per jaar, 23% vier tot tien maal per jaar en 20% minder dan vier maal per jaar. Met name roeiboten/skiffs worden regelmatig gebruikt, open boot/sloep het minst.
- De Rotte (ruim 80%) en de Rottemeren (ruim 70%) zijn de meest bevaren wateren.
- De genoemde drie belangrijkste verbeterpunten aan de vaarroute zijn:
 - vaarroute van de Hollands IJssel naar de Rotte via Ringvaart in Zuidplaspolder en Hennipsloot (25%);
 - verbinding tussen de Zevenhuizerplas en de Rotte (15%);
 - vaarroute van centrum Rotterdam naar de bron van de Rotte (15%).
- De genoemde drie belangrijkste verbeterpunten ten aanzien van de voorzieningen zijn:
 - aanlegplaatsen en steigers (68%): roeiers wisselvlotten en kanovaarders overdraagplaatsen;
 - sanitair (40%);
 - wachtsteigers bij brug (22%).

Rotte van bron tot dam:

- Meest gebruikte type vaartuig is open boot/sloep met verbrandingsmotor (44%), roeiboot/skiff (17%) en kleine kajuitboot (15%).
- Belangrijkste verbeterpunt aan de Rotte is de doorvaart naar Rotterdam en Moerkapelle (31%). In het bijzonder ten aanzien van de doorvaarthoogte (55%) en uitdiepen vaarwater (ruim 40%).
- Bedieningstijden van bruggen/sluizen: moet met name worden verbeterd door de week overdag (50%) en avond (43%) en door de week avond (43%). Het betreft met name de Irenebrug die regelmatig bediend zou moeten worden.
- Belangrijkste verbeterpunt aan de vo voorzieningen is aanlegplaatsen en steigers (82%) vooral bij horeca.

Vaarroute naar Hollandse IJssel:

- Meest gebruikte type vaartuig is open boot/sloep met verbrandingsmotor (43%), kleine kajuitboot (24%) en grote kajuitboot (14%).
- Belangrijk op de route Rotte-Hollandse IJssel is een goede verbinding naar andere vaargebieden (ruim 80%).
- Belangrijkste verbeterpunt aan de route is het verbeteren van de doorvaartmogelijkheden (ruim 35%). In het bijzonder ten aanzien van het uitdiepen van het vaarwater van de Ringvaart (71%) en het verwijderen van de waterplanten (59%).
- Bedieningstijden van bruggen/sluizen: moet met name worden verbeterd in het weekend overdag (59%) en avond (40%).

Vaarverbinding naar de Bergse Plassen:

- Meest gebruikte type vaartuig is open boot/sloep met verbrandingsmotor (51%) en kleine kajuitboot (15%).
- Belangrijkste verbeterpunt aan de route is het verbeteren van de doorvaartmogelijkheden (25%) in het bijzonder van de Berg en Broekse Verlaat.
- Belangrijkste verbeterpunt aan de doorvaart is het verbreden van de vaarweg (40%) in het bijzonder het vergroten van de sluis.
- De belangrijkste genoemde verbeterpunten ten aanzien van de voorzieningen zijn aanlegplaatsen en steigers (50%) en sanitair (50%).
- Bedieningstijden van bruggen/sluizen: moet met name worden verbeterd door de week avond (43%) en in het weekend avond (29%).

Nieuwe verbindingen:

- Meer vaarverbindingen worden zeer gewenst; niet alleen naar andere vaargebieden, maar ook binnen het gebied. Per type vaartuig verschillen de wensen:
 - 15% wil graag een vaarverbinding naar de Zevenhuizerplas ; de tweede belangrijkste vaarroute om te verbeteren;
 - 5% ziet wel wat in een kanoverbinding via de Rotterdamse Schie naar de Delftse Schie.

Overall conclusies uit enquête zijn:

- De verbinding Rotte – Hollandse IJssel heeft potentie en is zowel verbinding als bestemming.
- Het verruimen van brug/sluistijden lost meerdere problemen op.
- Er is veel vraag naar aanlegmogelijkheden bij horeca en de vraag naar sanitair
- In de marketing en communicatie moet worden ingezet op vaargedrag. Hoe houden we het varen voor iedereen leuk.

Colofon

De onderstaande personen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit rapport:

Kerngroep Ontwikkelpunten Rotterdam

Nelleke den Boon, Staatsbosbeheer

Frans van der Meer, Staatsbosbeheer

Arjan Koopman, gemeente Lansingerland

Arjo Klijnsmit gemeente Rotterdam

Yolanda Boekhoudt, gemeente Rotterdam

Jolande Niemeijer, gemeente Zuidplas

Adviseurs LAgrouP

Birte Querl

Karin Swart

LAgrouP bv

Postbus 1558

1000 BN Amsterdam

T 020 - 550 20 20

E birtequerl@lagroup.nl en karinswart@lagroup.nl

W www.lagroup.nl

17 december 2019